

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 121/04-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. augusta 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Jána Mazáka v konaní o sťažnosti MUDr. Pavla Žitvu, bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. O. Š., B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 3 Obdo 2/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. Pavla Žitvu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obdo 2/02 porušené bolo.

2. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obdo 2/02 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. MUDr. Pavlovi Žitvovi p r i z n á v a finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť trovy konania MUDr. Pavlovi Žitvovi vo výške 9 340 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsať slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. O. Š., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 16. apríla 2004 doručené podanie MUDr. Pavla Žitvu (ďalej len „sťažovateľ“), bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. O. Š., B., označené ako „*Sťažnosť*“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ ním namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obdo 2/02 vo veci jeho dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 20 Cob 183/2000 zo 17. decembra 2000, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok Okresného súdu Žilina sp. zn. 19 Cb 584/98 z 11. novembra 1999 v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia.

Sťažovateľ uviedol, že 23. marca 2001 podal najvyššiemu súdu dovolanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 20 Cob 183/2000 zo 17. decembra 2000 proti odporcovi

Všeobecnej zdravotnej poisťovni v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia 166 358,88 Sk s príslušenstvom.

Podľa sťažovateľa: „*Jediný procesný úkon, ktorý Najvyšší súd Slovenskej republiky... odo dňa doručenia dovolania do dnešného dňa urobil, bolo zaslanie vyjadrenia odporcu k dovolaniu s tým, že navrhovateľ má možnosť sa v lehote 15 dní písomne vyjadriť (dňa 15. 10. 2001). Navrhovateľ sa následne vyjadril...*

Napriek tomu, že od podania odvolania dňa 20. 03. 1991 (správne má byť uvedené 20. 3. 2001) prešli už viac ako tri roky do dnešného dňa zo strany súdu nebolo nariadené ani jedno pojednávanie vo veci, ani sa o veci nerozhodlo.“

Najvyšší súd nereagoval na žiadosť sťažovateľa na ďalšie konanie vo veci a ani na sťažnosť na nečinnosť súdu podanú 23. januára 2004 podľa § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Ústavný súd vyslovuje, že nekonaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v primeraných lehotách spôsobom stanoveným zákonom, v právnej veci navrhovateľa, MUDr. Pavla Žitvu, B. proti odporcovi Všeobecná zdravotná poisťovňa, Bratislava o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 166.358,88 Sk s príslušenstvom došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd preto prikazuje Najvyššiemu súdu v Bratislave, aby vo veci bez zbytočného odkladu ďalej konal.

Zároveň Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk z dôvodu morálnej a finančnej ujmy spôsobenej nekonaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v primeraných lehotách.

Zároveň Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov konania. “

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie, podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona ju uznesením č. k. II. ÚS 121/04-13 z 5. mája 2004 prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na ústnom pojednávaní, a predsedu najvyššieho súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Právny zástupca sťažovateľa a predseda najvyššieho súdu oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na ústnom pojednávaní.

Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti zo 14. júla 2004 (sp. zn. KP 8/04) doručenom ústavnému súdu 19. júla 2004) okrem toho uviedol:

„Na výzvu z 12. mája 2004 a urgenciu z 23. júna 2004 oznamujem, že vo veci Okresného súdu v Žiline sp. zn. 19 Cb 584/98 bol spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený na rozhodnutie o dovolaní 25. januára 2002. Vec je vedená pod sp. zn. 3 Obdo 2/02. O dovolaní zatiaľ Najvyšší súd Slovenskej republiky nerozhodol. Predpokladá sa, že príslušný senát bude o dovolaní rozhodovať v auguste 2004.

K sťažnosti žalobcu v uvedenej veci, v ktorej namieta porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy uvádzam, že vzhľadom na počet vecí, ktoré jednotlivým senátom obchodného kolégia ročne dôjde, počet vecí, ktoré senáty mesačne vybavujú a ich snahu veci v zásade vybavovať podľa poradia, ako boli Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložené, považujeme dobu, za ktorú bude vec vybavená (rozhodnutá) za primeranú. Dlhšia doba vybavenia je zapríčinená aj

personálnymi problémami, ktoré vznikli v súvislosti s neúplným obsadením senátov obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.“

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“, a porušenia práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“, v konaní najvyššieho súdu vedenom pod sp. zn. 3 Obdo 2/02.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nestačí, ak štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu...“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednáwanej veci.

Pokiaľ ide o povahu veci, ústavný súd konštatoval, že rozhodovanie najvyššieho súdu o dovolaní sa týka otázky zásadného právneho významu.

Sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy v označenom konaní najvyššieho súdu o jeho dovolaní 23. januára 2004.

Zo stanoviska najvyššieho súdu k veci sp. zn. 3 Obdo 2/02 vyplynulo, že spis bol predložený tomuto súdu 25. januára 2002 (na rozdiel od sťažovateľovho tvrdenia, ktorý uvádza ako dátum doručenia svojho dovolania najvyššiemu súdu 23. marec 2001). Najvyšší súd v tejto veci doteraz nerozhodol a neurobil v nej žiadny úkon, t. j. je nečinný viac ako dva a pol roka (30 mesiacov), čo vyplynulo aj z informácie jeho predsedu podanej 23. augusta 2004.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 2/02 porušené bolo.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal najvyššiemu súdu, aby vo veci sp. zn. 3 Obdo 2/02 konal bez zbytočných prietahov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Hoci ústavný súd prikázal najvyššiemu súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci. V dôsledku toho ústavný súd považoval za potrebné rozhodnúť aj o primeranom finančnom zadosťučinení.

Sťažovateľ požadoval finančné zadosťučinenie 100 000 Sk, pričom k tomuto rozsahu ďalej uviedol:

„... Neschopnosť súdu právoplatne rozhodnúť počas viac ako 3 rokov o dovolaní nie je v žiadnom prípade akceptovateľná a ospravedlniteľná. Takýto postup navyše ponecháva sťažovateľa dlhodobo v stave právnej a finančnej neistoty.

Z uvedených dôvodov sa sťažovateľ domáha spravodlivého finančného zadosťučinenia a primeraného odškodnenia, a to z titulu zmiernenia nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla v dôsledku nečinnosti súdu, ktorý nebol za tri roky schopný definitívne rozhodnúť o nároku sťažovateľa...“

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti najvyššieho súdu v rámci konania sp. zn. 3 Obdo 2/02, berúc do úvahy konkrétne okolnosti a povahu prípadu vrátane pozície sťažovateľa sprevádzanej pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún) za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré vznikli právnomu zástupcovi sťažovateľa advokátovi JUDr. O. Š. a ktoré vyčíslil sumou 9 340 Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za 1. polrok 2003, ktorá bola 13 602 Sk (pre účely odmeny za úkony po 1. januári 2004). Náhrada bola priznaná za dva úkony po 4 530 Sk a po 140 Sk režijný paušál.

Úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2004